

Meddelande om turism och transport

2019/20:FPM40

Näringsdepartementet

2020-06-12

Dokumentbeteckning

COM (2020) 550

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén. Turism och transport under 2020 och framåt

Sammanfattning

Den 13 maj 2020 presenterade kommissionen meddelandet ”Turism och transport under 2020 och framåt” följt av en vägledning om återställande av den fria rörligheten och avskaffande av kontrollerna vid de inre gränserna; en vägledning om transport; en vägledning om turism, särskilt besöksnäringen; samt en rekommendation om värdebevis vid paket-och transporttjänster. Syftet med meddelandet och de åtföljande initiativen är att ge ett samordnat ramverk för en återöppning av Europa och ett återställande av turismflödena.

Regeringen välkomnar meddelandet, som är ett första steg för en koordinerad återöppning av våra samhällen. Det är viktigt att de återstående restriktionerna upphävs på ett icke-diskriminerande sätt.

Regeringen välkomnar att riktlinjerna tydligt fokuserar på skyddet för människors liv och hälsa samt betonar vikten av att beakta det epidemiologiska läget. För regeringen är det viktigt att det fortsatta arbetet med att begränsa spridning av covid-19 vilar på vetenskaplig grund och att åtgärderna är effektiva, går att genomföra i praktiken och beaktar ett effektivt och välavvägt användande av resurser i detta extraordinära läge.

Det är välkommet att kommissionen tagit fram rekommendationer som rör användandet av värdebevis. Icke-koordinerade nationella åtgärder riskerar att undergräva den inre marknaden och skyddet för konsumenterna.

Alla åtgärder relaterade till covid-19 på EU-nivån bör vara sektoroberoende, begränsade i tid och omfattning, väldefinierade, samt inte föregripa förhandlingarna om EU:s långtidsbudget.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Meddelandet och åtföljande rekommendationerna föranleds av de konsekvenser för turism och transport som covid-19 medfört. Meddelandet presenterades den 13 maj 2020.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen konstaterar att utbrottet av covid-19 inte bara påverkat de smittade och deras familjer, det har även inneburit ekonomiska påfrestningar för näringslivet, företagare och anställda. Kommissionen konstaterar att de medlemsstater vars ekonomier bygger på turismnäringen har drabbats extra hårt. Världsturismorganisationen förutser en nedgång i den internationella turismen med 60 – 80% jämfört med förra året. Meddelandet och de efterföljande initiativen i turism- och transportpaketet ger ett samordnat ramverk som syftar till att ge Europa en vilsam och säker turistsäsong. Det handlar om att hjälpa medlemsländerna att lätta på isoleringsåtgärderna och återuppta näringsverksamhet, arbete och socialt liv, i linje med de epidemiologiska riktlinjerna och folkhälsokriterierna. Det samordnande ramverket bygger på gemensamma, objektiva och icke-diskriminerande principer, kriterier och rekommendationer.

Paketet omfattar vägledning och rekommendationer för följande:

- Säkert återinförd fri rörlighet för personer och öppning av de inre gränserna: Vägledning om återställande av den fria rörligheten och avskaffande av kontrollerna vid de inre gränserna C(2020)3250
- Säker återgång för transporter och förbindelser: Vägledning om transport C(2020)3139
- Säker återupptagning av turismtjänster: Vägledning om turism, särskilt besöksnäringen C(2020)3251
- Hantera likviditetskrisen och återuppbygga konsumenternas förtroende: Rekommendation om värdebevis C(2020)3125

a. Säkert återinförd fri rörlighet för personer och öppning av de inre gränserna. Meddelandet "Med sikte på ett stegvist och samordnat återställande av den fria rörligheten och avskaffande av kontrollerna vid de inre gränserna" innehåller rekommendationer för en successiv avveckling av begränsningarna av den fria rörligheten och de inre gränskontrollerna i EU. Över tid bör generella restriktioner av den fria rörligheten ersättas av mer riktade åtgärder. Reserestriktionerna bör först tas bort i områden med en jämförbar epidemiologisk situation och där det finns tillräcklig kapacitet när det gäller sjukhus, testning, övervakning och kontaktspårning. Kommissionen understryker vikten av att proportionalitet och icke-diskriminering mellan EU-medborgarna säkerställs när de inre gränskontrollerna och restriktionerna av den fria rörligheten avskaffas.

b. Säker återgång för transporter. Med meddelandet "Covid-19: riktlinjer om att gradvis återställa transporttjänster och tillgänglighet" ger kommissionen vägledning utifrån ett ramverk av principer och en gemensam uppsättning verktyg. Syftet är att återuppta tjänster för persontransport av alla slag inom EU, det vill säga inte enbart för att främja turism som paketets namn antyder. Det innebär samordnade och riskbaserade åtgärder som är icke-diskriminerande och proportionerliga, begränsade i omfattning och varaktighet till det som är nödvändigt för att skydda folkhälsan, riktade åtgärder i stället för allmänna förbud, lättade restriktioner för enskilda transporter och underlättande av säkrare kollektiva transportalternativ. Riktlinjerna behandlar också hur man kan skydda transportarbetares och passagerares hälsa och minimera risken för smitta vid knutpunkter och i fordon inom alla transportsätt.

c. Återuppta turisttjänster med minimerade hälsorisker. Med meddelandet "Covid-19: EU-vägledning om successivt återupptagande av turisttjänster och om hälsoprotokoll i besöksnäringens etablissemang" föreslår kommissionen vägledande principer för återupptagande av turistverksamheten och framtagandet av covid-relaterade protokoll för hotellnäringen, vilket ska minimera riskerna för smitta för både gäster och personal.

d. Användning av digital teknik. Kommissionen konstaterar att många européer kommer att välja inhemska och europeiska turistdestinationer i sommar. Om de ska kunna lita på att de kan resa och tillbringa sin semester på ett säkert sätt, kommer de att behöva tillgång till realtidsinformation om exempelvis situationen vid gränser, reserestriktioner, rådgivning, offentliga

hälso- och säkerhetsåtgärder, vart de ska vända sig vid hälsoproblem och tillgängliga turisttjänster. Kommissionen avser därför inrätta en särskild webbplats med en interaktiv karta med information från medlemsländerna och från besöksnäringen. Vidare konstaterar kommissionen att mobilapplikationer skulle kunna förstärka kontaktsparningsstrategierna och underlätta hälsoskyddsmyndigheternas övervakning och begränsning av virusspridningen. När resandet inom EU återupptas kan myndigheter, pendlare, affärsresenärer och turister använda sig av frivilliga kontaktsparningsappar. Näringslivet och myndigheterna kan också använda digitala lösningar för att planera och styra flödet av besökare.

e. Skydda rättigheter. Kommissionen konstaterar att konsumenten inte alltid får tillbaka pengarna de har betalt i förväg för inställda transport- och resetjänster. Det är därför viktigt att ha tillgång till tillförlitlig information och effektiva stöd- och tvistlösningsorgan. Konsumenter som bor i EU kan kostnadsfritt utnyttja nätverket av europeiska konsumentcentrum (ECC-nätverket) när de bokar semesterresor i andra EU-länder. Kommissionen betonar att det i detta sammanhang är särskilt viktigt med insyn i resebokningsförfarandena för att ge incitament för framtida resor och säkerställa god affärssed så att inga aktörer försöker få otillbörliga fördelar med vilseledande påståenden.

FÅ IGÅNG TURISMEN IGEN

a) Turismens avgörande betydelse. Kommissionen konstaterar att ovan åtgärder inte är tillräckliga för att garantera en lyckad sommarsäsong. Turismnäringen befinner sig i kris och kommer att behöva hjälp för att återhämta sig. Turismen utgör ett komplext ekosystem som ger betydande spridningseffekter till andra branscher. Turismen är viktig för många av medlemsstaternas ekonomier, även om det skiljer sig stort mellan olika regioner.

b) Krisens påverkan. Kommissionen konstaterar att turismen i princip stannat upp under första kvartalet 2020, både inom EU och globalt. Beroende på hur länge krisen pågår kan minskningen bli mellan 45 och 70%, enligt beräkningar från OECD. Detta har resulterat i att många turistföretag står inför en akut likviditetsbrist, där de små och medelstora företagen är hårdast drabbade. Kommissionen menar att utan snabba åtgärder och krisfinansiering riskerar många företag att gå i konkurs under de närmaste månaderna. Krisen hotar även arbetstillfällen – utan snabba stöd för sysselsättning riskerar omkring 6 miljoner arbetstillfällen i Europa att gå förlorade. I EU är dessa jobb ofta koncentrerade till regioner utan alternativa sysselsättningsmöjligheter och sysselsätter ofta lågutbildade arbetstagare.

c) Hantera likviditetskrisen. Kommissionen konstaterar att många medlemsländer redan använt sig av den tillfälliga ramen för statligt stöd som antogs i mars 2020. EU har även avsatt 1 miljard euro som en garanti för den Europeiska investeringsfonden, och kommer att utnyttja en lånegaranti på 8 miljarder euro för att hjälpa små- och medelstora företag i hela unionen. Investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset ger medlemsländerna flexibilitet att omfördela finansiering från sammanhållningspolitiken till omedelbar likviditet för små och medelstora besöksnäringens företag. Kommissionen uppmanar medlemsländerna att utifrån befintliga analyser ta fram återhämtningsstrategier för de allra hårdast drabbade regionerna. Strategierna bör också kanalisera sammanhållningsfonderna till investeringar som återställer turisternas förtroende för resande. Kommissionen kommer att inleda en ny ansökningsomgång för ett interregionalt partnerskap om turism för att dela, testa och införa smarta lösningar för återhämtning, och skapa en ny värdekedja för innovativ, ansvarsfull och hållbar turism.

d) Attraktiva, frivilliga värdebevis: en win-win-situation för företag och kunder. Kommissionen konstaterar att det främsta likviditetsproblemet för rese- och turistbranschen har sin grund i brist på nya bokningar och ett rekordhøgt antal återbetalningskrav på grund av avbokningar. Med ”Rekommendation om värdebevis som erbjuds passagerare och resenärer som ett alternativ till ersättning för inställda paketresetjänster och transporttjänster” vill kommissionen säkerställa att värdebevis till passagerare och resenärer blir ett lönsamt och attraktivt alternativ till återbetalning vid avbokade resor. Värdebevisen bör vara skyddade mot insolvens, överförbara samt återbetalningsbara inom ett år om de inte löses in.

e) Rädda arbetstillfällen. Europeiska socialfonden stödjer system för korttidsarbete för att trygga arbetstillfällen. Dessutom kommer initiativet SURE (det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation) att ge finansiellt stöd på upp till 100 miljarder euro för att hjälpa medlemsländerna att täcka kostnaderna för nationella system för korttidsarbete. Kommissionen framhåller att det är viktigt att hjälpa arbetstagare som blir arbetslösa att hitta nya jobb. Det kräver partnerskap mellan arbetsförmedlingar, arbetsmarknadens parter och företag för att underlätta omskolning eller en snabb omplacering till nya jobb. Kommissionen understryker även vikten av att medlemsländerna också ökar möjligheterna till kompetenshöjning med nationella medel och EU-medel. Strategin för branschsamverkan kring kompetens utgör en ram för ett strategiskt samarbete mellan de viktigaste aktörerna när det gäller att ta itu med kompetensbehoven. Den kommande uppdaterade kompetensagendan kommer ytterligare att stödja branschsamarbete för att hantera kompetensbehovet.

f) Främja lokal turism. Kommissionen konstaterar att turism i det egna landet kommer att vara dominerande på kort sikt. När isoleringsåtgärderna väl har tagits bort kan krisen, om den används kreativt, ge en möjlighet för européerna att njuta av den rika mångfald av kultur och natur som finns i deras eget eller i ett annat EU-land. Det föreslagna Europaåret för järnvägen 2021 skulle kunna inriktas på detta särskilda sätt att resa, för att stödja turismen inom EU. Kommissionen framhåller vidare att de system med ”stödvoucher” som har inrättats av flera medlemsstater har varit framgångsrika och att sådana system skulle kunna utvidgas.

ARBETA TILLSAMMANS

Kommissionen konstaterar att turism, transport och gränsfrågor styrs av en komplex uppsättning politiska ramar på olika nivåer. Tillsammans med lokala, regionala och nationella insatser kan åtgärderna och riktlinjerna i detta paket bidra till ett motståndskraftigt turismekosystem. För att det ska vara möjligt krävs dock samverkan över politiska områden och mellan aktörer. För att säkerställa detta kommer kommissionen att arbeta för att samordna de EU-organ som deltar i utarbetandet av covid-19-relaterade riktlinjer, i nära samarbete med befintliga krishanteringssystem.

NYA HORIZONTER – MOT EN HÅLLBAR FRAMTID

Avslutningsvis konstaterar kommissionen att man behöver se framåt och undersöka hur turismnäringen kan göras mer hållbar, digital och motståndskraftig. Kommissionen menar att den gemensamma ambitionen bör vara att bibehålla Europa som världens främsta turistmål när det gäller värde, kvalitet, hållbarhet och innovation. Grunden för denna ambition är hållbarhet. Kommissionen kommer, så snart som omständigheterna tillåter, att organisera en europeisk turismkongress, för att – tillsammans med ett brett spektrum av berörda parter– reflektera över framtiden för den europeiska turismen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet i sig har ingen påverkan på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har ingen omedelbar budgetär konsekvens för Sverige då det inte innehåller några konkreta förslag till åtgärder.

Kommissionen har inte belyst några jämställdhetsaspekter i sitt meddelande.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens paket, som är ett viktigt första steg för en koordinerad återöppning av våra samhällen på ett icke-diskriminerande sätt.

Regeringen välkomnar att riktlinjerna tydligt fokuserar på skyddet för människors liv och hälsa samt betonar vikten av att beakta det epidemiologiska läget. För regeringen är det viktigt att det fortsatta arbetet med att begränsa spridning av covid-19 vilar på vetenskaplig grund och att åtgärderna är effektiva, går att genomföra i praktiken och beaktar ett effektivt och välavvägt användande av resurser i detta extraordinära läge.

Det är välkommet att kommissionen tagit fram rekommendationer som rör användandet av värdebevis. Icke-koordinerade nationella åtgärder riskerar att undergräva den inre marknaden och skyddet för konsumenterna.

Alla åtgärder relaterade till covid-19 på EU-nivån bör vara sektoroberoende, begränsade i tid och omfattning, väldefinierade, samt inte föregripa förhandlingarna om EU:s långtidsbudget.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Paketet har på ett övergripande plan välkomnats av medlemsstaterna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte gått ut på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt eftersom meddelandet inte är en rättsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

2019/20:FPM40

Ej tillämpligt eftersom meddelandet inte är en rättsakt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Inte känt.

4.2 Fackuttryck/termer

Inga förekommande fackuttryck eller termer som kräver förtydligande.